

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการ
จัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาสอนศาสนา*
THE DEVELOPMENT OF AN ACTIVE LEARNING MANAGEMENT MODEL
FOR ENHANCING LEARNING MANAGEMENT COMPETENCIES FOR
STUDENTS OF RELIGION'S TEACHING

อรวรรณ วรรณฤทัย

Orawan Wannaruetai

ดวงใจ สีเขียว

Duangjai Seekheio

ลัดดา หวังภษิต

Ladda Wangphasit

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Srinakharinwirot University, Thailand

E-mail: lan_orawan@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนางค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาสอนศาสนา 2) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา 3) ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา 4 ระยะ ได้แก่ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ 2) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3) ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ 4) ประเมินประสิทธิผลและปรับปรุงรูปแบบ กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาสอนศาสนาชั้นปีที่ 2 สถาบันพระคริสตธรรมกรุงเทพ จำนวน 13 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ แบบประเมิน และแบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติ t - test ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) แนวคิดพื้นฐาน 2) หลักการ 3) วัตถุประสงค์ 4) กระบวนการเรียนรู้ 5) การประเมินผล โดยกระบวนการเรียนรู้ LANLA Model ประกอบด้วยรูปแบบ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 นำผู้เรียนให้กระตือรือร้น ขั้นที่ 2 ใช้คำสอนเชิงรุก ขั้นที่ 3 ประยุกต์ใช้ในยุค New Normal ขั้นที่ 4 นำเสนอผลลัพธ์การเรียนรู้ ขั้นที่ 5 ประเมินผลร่วมกัน รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก

* Received 23 December 2021; Revised 14 June 2022; Accepted 17 June 2022

ที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.55) ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกพบว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาสอนศาสนาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.53) และรูปแบบนี้ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการจัดการเรียนรู้มากขึ้น

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้เชิงรุก, สมรรถนะการจัดการเรียนรู้, การสอนศาสนา, นักศึกษา

Abstract

The objectives of this research article were to; 1) develop components and indicators of learning management competencies for students of religion's teaching; 2) develop the active learning management model for students of religion's teaching; 3) study the effectiveness of the active learning management model for students of religion's teaching. The research and development process consisted of 4 phases including 1) study factors and indicators 2) develop learning management model 3) tryout learning management model 4) evaluate the effectiveness and improve the model. The samples used were 13 second year students from Bangkok Bible Seminary (BBS). The Research instruments consisted of an interview form, a model evaluation form, and questionnaire. The statistics in the data analysis are mean, standard deviation, t-test for dependent sample and one sample t-test. The findings revealed that the developed active learning management model had 5 components which were 1) fundamental concept 2) principle 3) objective 4) learning process 5) evaluation. Steps of LANLA Model, which is a learning process, had 5 components which were 1) lead active learning 2) active preaching 3) new normal application 4) last summary presentation 5) assessment together. The developed active learning management model is effective at the highest level ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.55). The results of the study on the effectiveness of the active learning management model found that the learning management competence for students of religion's teaching after being taught were different with a statistical significance higher than before at a level of .05. The level of satisfaction with the active learning management model was at a high level. ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.53) and this model made students more active in learning.

Keywords: Active Learning Management, Learning Management Competence, Religion's Teaching, Students

บทนำ

ด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 31 บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนาและย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติหรือประกอบพิธีตามหลักศาสนาของตน และมาตรา 67 “รัฐพึงอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น” (สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2560) เมื่อรัฐได้ให้ความสำคัญต่อศาสนาต่าง ๆ โดยกำหนดเป็นแนวนโยบายพื้นฐานให้ทุกศาสนามีเสรีภาพในการนับถือศาสนาและให้การอุปถัมภ์คุ้มครองทุกศาสนา ดังนั้นศาสนาต่าง ๆ จึงควรมีส่วนในการพัฒนาประเทศชาติ โดยเฉพาะในด้านการจัดการเรียนรู้ของศาสนา โดยปัจจุบันการนับถือศาสนานี้น้อยลงมาก ซึ่งจากการสำรวจขององค์กรพิว (ทีมข่าวสังคมไทยพีบีเอส, 2561) ได้เปิดเผยผลการสำรวจ จำนวนคนที่ไม่นับถือศาสนาทั่วโลกมีจำนวนถึง 1,100 ล้าน ส่วนประเทศไทยเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 20 จากผลการสำรวจดังกล่าวจะเห็นว่าการนับถือศาสนาน้อยลงเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เนื่องด้วยการนับถือศาสนาจะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ สามารถสร้างสันติสุขกับคนในโลก และสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นในโลก ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ของศาสนาต่าง ๆ จึงเป็นส่วนสำคัญที่มีผลต่อการนับถือศาสนา

การจัดการเรียนรู้ของศาสนาในปัจจุบันยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์เท่าที่ควร ยังมีปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ของศาสนาต่าง ๆ จากงานวิจัยพบว่า ทั้งพระพุทธศาสนา ศาสนาอิสลาม และศาสนาคริสต์มีปัญหาที่คล้ายคลึงกัน คือ ครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการสอน ใช้วิธีการสอนแบบเดิม ๆ วิธีการสอนที่ใช้มากที่สุดคือการสอนแบบบรรยาย เน้นครูเป็นศูนย์กลาง นอกจากนี้ยังพบปัญหาในส่วนของครู คือ ครูมีความชำนาญในการสอนค่อนข้างน้อย ขาดทักษะในการวางแผนการสอนที่ดี ขาดการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ผู้เรียนไม่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ กิจกรรมการสอนเน้นวิชาการมากเกินไป ไม่ได้ส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าแสดงออกและตัดสินใจด้วยตัวเอง ไม่ได้เน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติและทำงานเป็นกลุ่ม การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้มีน้อยมาก ขาดการใช้สื่อที่เชื่อมโยงกับหลักสูตร (ชัยชาญ ก้องกังวาลโชค, 2548); (พระปลัดสาธิต อมโร (จินดารอง), 2558); (พระอธิการกริธา จนทวิโส (ศรีใส), 2559); (มุฮัมมัดนาเซ สามะ, 2552); (ลิณี จุตระกูล, 2552); (อิรฟาน หะยีมะ, 2559) ปัญหาและอุปสรรคการจัดการเรียนรู้ของศาสนาต่าง ๆ เหล่านี้ สาเหตุส่วนใหญ่มาจากครูสอนศาสนา ซึ่งครูเป็นผู้มีส่วนสำคัญอย่างมากในการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ โดยครูจำเป็นต้องมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่ควรเริ่มตั้งแต่กระบวนการผลิตนักศึกษาสอนศาสนาที่จะมาเป็นผู้สอนศาสนาที่มีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ต่อไป

นอกจากนี้กระบวนการผลิตนักศึกษาสอนศาสนาที่จะมาเป็นผู้สอนศาสนาในแต่ละศาสนามีกระบวนการผลิตที่แตกต่างกันตามระบบการจัดการเรียนรู้ของแต่ละศาสนา โดยศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์จะมีกระบวนการผลิตนักศึกษาสอนศาสนาคริสต์ที่เป็นทางการผ่านสถาบันพระคริสตธรรมในระดับอุดมศึกษา สำหรับผู้ที่มีความตั้งใจและอุทิศตนเป็นผู้รับใช้ของพระเจ้าเมื่อจบการศึกษา โดยจะไปรับใช้พระเจ้าในคริสตจักร โรงเรียน คริสเตียน สถาบันพระคริสตธรรม หรือองค์กรต่าง ๆ ของคริสเตียน โดยหน้าที่หลักอย่างหนึ่ง คือการสอนศาสนา ซึ่งนักศึกษาเหล่านี้จะต้องทำหน้าที่ในการจัดการเรียนรู้ในขณะที่ยังเป็น นักศึกษาที่ต้องออกไปฝึกงานตามคริสตจักรต่าง ๆ ในวันเสาร์และอาทิตย์ด้วย ดังนั้นนักศึกษา สอนศาสนาคริสต์นอกจากจะเรียนรู้เรื่องพระคริสตธรรมคัมภีร์และวิชาพื้นฐานอื่น ๆ ที่สำคัญ แล้ว นักศึกษาจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ด้วย เช่น วิชาหลักการสอน (Teaching Method) เพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้คริสเตียนศึกษา ซึ่งแต่ละสถาบันจะมีหลักสูตร และเนื้อหาวิชาสำหรับการเตรียมผู้สอนศาสนาคริสต์ที่เป็นระบบและกำหนดไว้อย่างชัดเจน แต่ถึงแม้จะมีหลักสูตรและเนื้อหาวิชาที่เป็นระบบแต่ก็ยังพบว่านักศึกษายังมีปัญหาในเรื่อง สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ปัญหาหนึ่งที่พบคือนักศึกษาบางส่วนยังเน้นการสอนโดยบรรยาย เป็นหลัก

แนวทางหนึ่งจากแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการสอนศาสนา ได้ระบุตัวชี้วัดหนึ่งในการปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนเพื่อตอบสนอง การเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 คือมีจำนวนครูที่มีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการวัดประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มุ่งเน้นสมรรถนะ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ซึ่งสอดคล้องกับ มาตรฐานวิชาชีพครูฐาน สมรรถนะของคุรุสภาได้ระบุว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นตัวบ่งชี้หนึ่งที่กำหนดในมาตรฐาน วิชาชีพครูฐานสมรรถนะของคุรุสภา (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2561) การจัดการเรียนรู้ เชิงรุก (Active Learning Management) จึงเป็นรูปแบบหนึ่งที่ถูกนำเสนอในการนำมาพัฒนา สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดการเรียนเชิงรุกที่เอ็ดกา เดล (Edgar Dale, ค.ศ. 1900 - 1985) ผู้ให้กำเนิดแนวคิดนี้ได้พัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกที่เรียกว่า “กรวยแห่งการ เรียนรู้” (Cone of learning) ขึ้นใน ค.ศ. 1946 และชี้ว่าการเรียนรู้แบบเชิงรุกเป็นการเรียนรู้ ที่ก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด เพราะทำให้ผู้เรียนสามารถรักษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้อยู่ได้ คงทนมากกว่าการเรียนรู้แบบดั้งเดิม (Passive Learning) (ไพศาล บรรจสุวรรณ์, 2561) การจัดการเรียนรู้เชิงรุกจึงมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ในการพัฒนาผู้เรียนที่มีผลต่อ การสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู รวมทั้งกระบวนการผลิตครูสอนศาสนาด้วย ซึ่งรูปแบบ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในวงการศึกษาด้านศาสนายังมีการนำมาใช้น้อยมาก สำหรับในศาสนา คริสต์ยังไม่ปรากฏงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ซึ่งเป็นรูปแบบที่น่าสนใจและควรนำมา ช่วยพัฒนานักศึกษาสอนศาสนา จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนารูปแบบ

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาสอนศาสนา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนานักศึกษาสอนศาสนา และเป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการนำไปเป็นแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของศาสนาต่าง ๆ ให้สามารถจัดการเรียนรู้ในเชิงรุกอย่างกระตือรือร้นที่ส่งผลต่อเนื่องสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ให้สามารถแสวงหาและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง สามารถนำคำสอนศาสนามาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมในยุค New Normal

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษา สอนศาสนา
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา
3. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษา สอนศาสนา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) แบบ แผนการวิจัยแบบศึกษากลุ่มเดียวก่อนและหลังการทดลอง (One-Group Pretest-Posttest Design) โดยมีขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ประชากร คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันพระคริสตธรรมกรุงเทพ หลักสูตรคริสตศาสนศาสตร์ สังกัดสหกิจคริสเตียนแห่งประเทศไทย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 66 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษา ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 ในวิชาหลักการสอน 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 13 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นนักศึกษาอาสาสมัครเข้าร่วมการ วิจัยในครั้งนี้

2. เครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

- 2.1 แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะ การจัดการเรียนรู้ โดยทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน แล้วนำมาสรุปองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในการประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

- 2.2 แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) ทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3) เจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการ

เรียนรู้เชิงรุก โดยประเมินความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2.3 รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยร่างรูปแบบและประเมินความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบ จากนั้นประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน โดยประเมินการประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบของรูปแบบ (IOC) และความเหมาะสมของรูปแบบในการประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และจัดทำเป็นฉบับจริงที่สมบูรณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาสอนศาสนา ก่อนและหลังทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาสอนศาสนาหลังทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิเคราะห์เปรียบเทียบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ก่อนและหลังทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้วยสถิติ Dependent sample t-test และวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเทียบกับเกณฑ์ระดับดี ด้วยสถิติ One sample t-test

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนารูปแบบองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาสอนศาสนา สามารถสรุปองค์ประกอบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ได้เป็น 3 ด้าน ได้แก่

1.1 ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 5 ข้อ คือ 1) การรู้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) การอธิบายความจำเป็นของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3) การสรุปหลักการสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 4) การอธิบายรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และ 5) การประยุกต์ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนศาสนา

1.2 ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 12 ข้อ คือ 1) กำหนดจุดประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) ออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3) เตรียมสื่อหรือแหล่งเรียนรู้ได้ตรงตามแผนการจัดการเรียนรู้ 4) จัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายอย่างเหมาะสมตามแผน 5) จัดการเรียนรู้เชิงรุกที่สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ 6) สื่อสารอธิบายเนื้อหาที่ส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้ 7) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการฝึกปฏิบัติ 8) ใช้คำถามและผลป้อนกลับเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ 9) เลือกรูปแบบและวิธีการสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง 10) สรุปบทเรียนได้

ถูกต้องและชัดเจน 11) วัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และ 12) บริหารจัดการห้องเรียนตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

1.3 ด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 6 ข้อ คือ 1) มีแรงจูงใจที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) เห็นความสำคัญของการใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนศาสนา 3) มีความตั้งใจและทุ่มเทกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างกระตือรือร้น 4) แสดงความคิดเห็นในเชิงพัฒนาต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 5) ประเมินตนเองในด้านที่ดี ต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และ 6) แสวงหาความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้และนำมาปรับใช้กับการสอนศาสนา

ส่วนผลการประเมินคุณภาพของตัวบ่งชี้โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ทุกตัวบ่งชี้มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.61) และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.56)

2. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา

2.1 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีดังนี้

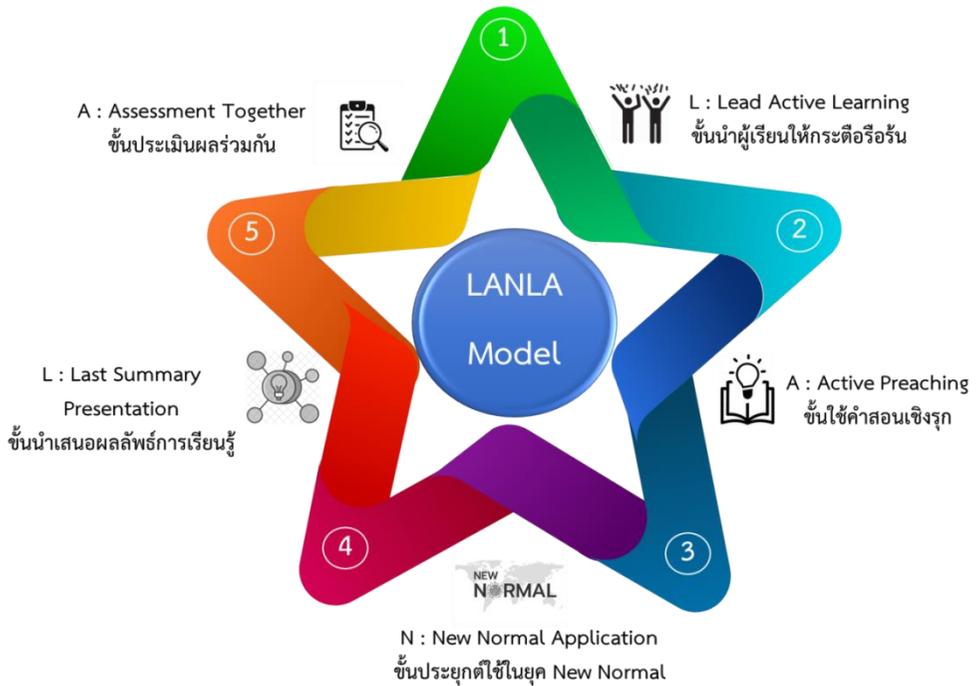
2.1.1 แนวคิดพื้นฐาน ได้แก่ 1) ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) คือการเรียนรู้โดยผู้เรียนเอง สร้างความรู้ด้วยการแสวงหา แลกเปลี่ยน ประสบการณ์ พัฒนาความรู้เดิมที่มีอยู่มาเชื่อมโยงสร้างเป็นความรู้ใหม่ที่มีความหมายขึ้น เปิดโอกาสให้ฝึกปฏิบัติจริง และฝึกทักษะกระบวนการกลุ่ม 2) การจัดการเรียนรู้ TPACK คือ ความรู้ความสามารถในการบูรณาการความรู้ใน 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน ด้านการสอน และด้านเทคโนโลยีที่มีรากฐานเพื่อการสอนที่ใช้เทคโนโลยี ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดี รวดเร็ว และสร้างองค์ความรู้ใหม่ 3) การจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน (Work Integrated Learning) คือการผสมผสานความรู้ทางทฤษฎีในห้องเรียนกับประสบการณ์การฝึกปฏิบัติในสถานที่ทำงาน จัดการเรียนรู้ให้ทันสมัยร่วมกับแหล่งเรียนรู้จริงให้สอดคล้องกับหลักสูตรและวิชา 4) การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) คือ การจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการและผสมผสานยุทธวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งการจัดการเรียนรู้แบบเผชิญหน้าในห้องเรียนและแบบออนไลน์ การจัดการเรียนรู้ที่ผสมกลมกลืนระหว่างความรู้ในห้องเรียนกับการปฏิบัติงานจริง 5) การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (Game Based Learning) คือกระบวนการเรียนรู้ที่ออกแบบโดยใช้แรงจูงใจในการเล่นตามกติกาในเนื้อหา ออกแบบเกมที่กระตุ้นความสนใจ สร้างความสนุกสนาน มีประสบการณ์ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และส่งผลต่อเป้าหมายการเรียนรู้ 6) การจัดการเรียนรู้แบบ New Normal คือจัดการเรียนรู้ในความปรกติใหม่ที่เกิดจากการแพร่ระบาดของ Covid-19 ทำให้ผู้สอนและผู้เรียนต้องปรับตัว เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีช่องทางที่หลากหลาย โดยเฉพาะทางออนไลน์ ที่ช่วยในการเสาะหาความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้

2.1.2 หลักการ คือ 1) เป็นการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านกิจกรรมที่หลากหลายอย่างเหมาะสม 2) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากที่สุดมากกว่าการนั่งฟังเพียงอย่างเดียวและลดการถ่ายทอดความรู้สู่ผู้เรียนให้น้อยลง 3) ผู้เรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ 4) มีสื่อ เทคโนโลยี หรือแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย รวมทั้งมีเกม เป็นสื่อในการเรียนรู้ 5) ผู้เรียนนำคำสอนของศาสนามาประยุกต์ใช้อย่างเป็นรูปธรรมในยุค New Normal ในส่วนตัวหรือส่วนรวมได้ และ 6) ผู้เรียนนำเสนอผลลัพธ์อย่างสร้างสรรค์ จากการเรียนรู้ และสะท้อนการประเมินผลตามสภาพจริงร่วมกันได้

2.1.3 วัตถุประสงค์ ได้แก่ 1) ผู้เรียนสามารถพัฒนาความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนศาสนา 2) ผู้เรียนเกิดทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จนสามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนศาสนา 3) ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ ในการสอนศาสนา

2.1.4 กระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดการเรียนรู้ในรายวิชา หลักการสอน 2 ซึ่งเป็นวิชาการระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 จำนวน 5 หน่วยการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษา สอนศาสนาที่ได้พัฒนาขึ้น หรือ LANLA Model ประกอบด้วยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 นำผู้เรียนให้กระตือรือร้น (Lead Active Learning) ขั้นที่ 2 ใช้คำสอน เชิงรุก (Active Preaching) ขั้นที่ 3 ประยุกต์ใช้ในยุค New Normal (New Normal Application) ขั้นที่ 4 นำเสนอผลลัพธ์การเรียนรู้ (Last Summary Presentation) และขั้นที่ 5 ประเมินผลร่วมกัน (Assessment Together) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กระบวนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (LANLA Model)

กระบวนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก LANLA Model มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 นำผู้เรียนให้กระตือรือร้น (Lead Active Learning) ที่มีการนำผู้เรียนให้เกิดความกระตือรือร้นด้วยกิจกรรมสั้น ๆ สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี ทบทวนและเชื่อมโยงความรู้เดิมสู่ความรู้ใหม่

ขั้นที่ 2 ใช้คำสอนเชิงรุก (Active Preaching) เป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านกิจกรรมเชิงรุกที่หลากหลายเหมาะสมกับคำสอนที่สามารถเชื่อมโยงกับชีวิตจริง โดยมีสื่อ เทคโนโลยี หรือแหล่งเรียนรู้ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในคำสอนด้วยการตอบคำถามและตั้งคำถาม ร่วมกับการหาคำตอบ อาจมีการแบ่งกลุ่มอภิปราย เล่นเกมตอบคำถามจากคำสอน และร่วมสรุปเกมหรือกิจกรรม

ขั้นที่ 3 ประยุกต์ใช้ในยุค New Normal (New Normal Application) เป็นขั้นตอนการประยุกต์ใช้โดยการปฏิบัติจริงจากคำสอนที่เหมาะสมกับวิถีใหม่ในยุค New Normal ทั้งความตั้งใจใหม่และการนำไปปฏิบัติในส่วนตัวหรือปฏิบัติร่วมกัน อาจจะทำในห้องเรียนหรือนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ขั้นที่ 4 นำเสนอผลลัพธ์การเรียนรู้ (Last Summary Presentation) เป็นขั้นตอนการสรุปองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการจัดการเรียนรู้ ด้วยการนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ อาจจะเป็นรายบุคคลหรือกลุ่ม เช่น นำเสนอหน้าชั้น นำเสนอด้วยแผนผังความคิด วาดภาพ ผลงานผู้เรียน คลิปวิดีโอ

ขั้นที่ 5 ประเมินผลร่วมกัน (Assessment Together) เป็นขั้นตอนที่เน้นการประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริงในรูปแบบการประเมินที่หลากหลาย ทั้งการประเมินผลรายบุคคล เป็นกลุ่ม หรือทั้งห้อง มีการประเมินผลร่วมกันตามจุดประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อสะท้อนองค์ความรู้ใหม่จากคำสอนที่ได้รับและนำเสนอข้อเสนอแนะหรืออื่น ๆ ต่อการจัดการเรียนรู้ที่จะเป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม

2.1.5 การประเมินผล เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงของนักศึกษา 3 ระยะ คือ การประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน

2.2 ผลการศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 0.92 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด และรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66, S.D. = 0.55$)

3. ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา

ผลทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกกับกลุ่มตัวอย่าง และศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบ พบว่า คะแนนเฉลี่ยของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28, S.D. = 0.89$) และด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45, S.D. = 0.67$) ส่วนผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาสอนศาสนาต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่พัฒนาขึ้น พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46, S.D. = 0.53$)

อภิปรายผล

1. ผลการพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาสอนศาสนา พบว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้มี 3 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และ 3) ด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยองค์ประกอบที่ 1 มี 5 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 2 มี 12 ตัวบ่งชี้

และองค์ประกอบที่ 3 มี 6 ตัวบ่งชี้ ซึ่งองค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับสมรรถนะที่นำเสนอไว้ของ McClelland (1970) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) และสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) นอกจากนี้จากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ยังสอดคล้องกับองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน โดยในด้านความเข้าใจสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบ New Normal ที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาได้นำเสนอขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ New Normal โดยอธิบายว่า การออกแบบการเรียนรู้ใน New normal มีจุดเน้นอยู่ที่การทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพที่เป็นการเรียนรู้เชิงลึก คือ รู้จริง รู้ชัด (วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา, 2563) ส่วนด้านเจตคติสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (GBL) โดย Alaswad and Nadolny ได้อธิบายลักษณะการให้ความสำคัญกับความรู้สึกด้านประสบการณ์ เจตคติ และความเชื่อของผู้เล่น และในด้านทักษะหรือการปฏิบัติ (ณัฐญา นาคะสันต์และชวณัฐ นาคะสันต์, 2559) ยังสอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ได้เน้นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งคือ ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงจนค้นพบความรู้ด้วยตนเอง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550) และสอดคล้องกับ Debra, B. & John, B. ที่ได้นำเสนอหนึ่งในขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (BL) คือ การนำไปใช้ (Implementing) ที่ต้องมีการนำไปปฏิบัติ (Debra, B. & John, B., 2010)

2. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา

2.1 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาสอนศาสนา มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) แนวคิดพื้นฐาน 2) หลักการ 3) วัตถุประสงค์ 4) กระบวนการจัดการเรียนรู้ และ 5) การประเมินผล โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้ในความมุ่งหมายของการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาสอนศาสนา ที่ชื่อว่า LANLA Model โดยเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการ 6 ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก คือ 1) การสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) 2) การจัดการเรียนรู้ TPACK 3) การจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน (WIL) 4) การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (BL) 5) การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (GBL) และ 6) การจัดการเรียนรู้แบบ New Normal โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 นำผู้เรียนให้กระตือรือร้น (Lead Active Learning) ขั้นที่ 2 ใช้คำสอนเชิงรุก (Active Preaching) ขั้นที่ 3 ประยุกต์ใช้ในยุค New Normal (New Normal Application) ขั้นที่ 4 นำเสนอผลลัพธ์การเรียนรู้ (Last Summary Presentation) และขั้นที่ 5 ประเมินผลร่วมกัน (Assessment

Together) ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีทิศทางในการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอนในการสอนศาสนา ทั้งการฝึกปฏิบัติในห้องเรียน และในศาสนสถาน นอกจากนี้ยังนำรูปแบบมาใช้ได้อย่างเหมาะสมกับยุค New Normal ที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีสอนซึ่งต้องใช้สื่อและเทคโนโลยีมากขึ้น

2.2 ผลการศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก LANLA Model ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีการประเมินอยู่ในเกณฑ์ที่สอดคล้องและมีความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับมากที่สุดต่อการนำไปใช้ทดลอง เพราะได้ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถที่ตรงกับคุณสมบัติที่กำหนด และผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะในบางประเด็นของผู้เชี่ยวชาญมาพิจารณาและปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์แล้วนำไปใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่างจึงส่งผลให้เกิดผลลัพธ์แก่ผู้เรียนตามจุดมุ่งหมาย

3. ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา

3.1 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาสอนศาสนา ในภาพรวม พบว่าคะแนนเฉลี่ยของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านในด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่าคะแนนเฉลี่ยของความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบในแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกต่าง ๆ ที่มีผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกส่งผลต่อสมรรถนะของผู้เรียนรวมถึงสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูหรือนักศึกษาคูครูที่มีการพัฒนาที่ดีขึ้นทั้งด้านความรู้ ทักษะการจัดการเรียนรู้ คุณลักษณะหรือเจตคติ (เพ็ญพนา พวงแพ, 2561); (สำราญ กำจัดภัย, 2562); (ณัฐพร สุดดี, 2561) ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นการจัดการเรียนรู้ที่สามารถใช้ในการพัฒนาผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและมีส่วนร่วมการเรียนรู้ จากผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกยังพบว่า ในภาพรวมนักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่าในวิชาหลักการสอน 1 ในภาคเรียนแรก และจากการสังเกตเป็นรายบุคคลยังพบว่า ผู้เรียนมีความสนใจ ความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ และให้ความร่วมมือในการมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งในส่วนของวินัยการเข้าห้องเรียน และความรับผิดชอบในงานต่าง ๆ ส่วนการประเมินการสอบการฝึกปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน แบบออนไลน์ และในคริสตจักรทั้งในระหว่างปลายสัปดาห์และช่วงปิดภาคเรียนพบว่า นักศึกษาทุกคนมีผลการประเมินในระดับดี และดีมาก แสดงว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้

เชิงรุกสามารถช่วยพัฒนาผู้เรียนได้ทั้งการจัดการเรียนรู้ในการสอนศาสนา ความกระตือรือร้น และความมีวินัย

3.2 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในการเรียนรู้ของนักศึกษาสอนศาสนาต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น พบว่าความพึงพอใจของนักศึกษาโดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เนื่องจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่พัฒนาขึ้นที่เน้นการสร้างความรู้ด้วยตนเอง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์เดิมที่บูรณาการกับความรู้ใหม่ ๆ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ Andelka and Rahaela ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในห้องเรียน ที่ใช้วิธีการสอนโดยใช้สมรรถนะเป็นฐานที่เน้นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ที่มีการวิเคราะห์และเปรียบเทียบการสร้างความรู้ใหม่ ๆ จากประสบการณ์เดิม ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า มีผลต่อความพึงพอใจของผู้เรียน และในส่วนอื่น ๆ ด้วย (Andelka, P. & Rahaela, V., 2014)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) แนวคิดพื้นฐาน 2) หลักการ 3) วัตถุประสงค์ 4) กระบวนการเรียนรู้ 5) การประเมินผล โดยกระบวนการเรียนรู้ประกอบด้วยรูปแบบ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 นำผู้เรียนให้กระตือรือร้น ขั้นที่ 2 ใช้คำสอนเชิงรุก ขั้นที่ 3 ประยุกต์ใช้ในยุค New Normal ขั้นที่ 4 นำเสนอผลลัพธ์การเรียนรู้ ขั้นที่ 5 ประเมินผลร่วมกัน โดยมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่สามารถนำไปใช้ในการขยายผลในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาอื่น ๆ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ตามความเหมาะสม และจากผลการสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนสรุปได้ว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้สามารถช่วยพัฒนาผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้ในการสอนศาสนา โดยมีความกระตือรือร้น มีวินัย มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดี สามารถสร้างความรู้ด้วยตัวเอง สรุปและประเมินอย่างสร้างสรรค์มากขึ้น โดยก่อนการนำรูปแบบไปใช้ผู้สอนควรเตรียมความพร้อมโดยการทำความเข้าใจหลักการ แนวคิดทฤษฎี และองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ควรวิเคราะห์ผู้เรียน คำสอนในศาสนา และต้องจัดทำแผนการเรียนรู้เชิงรุกตั้งแต่การตั้งวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม การคิดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อ เทคโนโลยี และการประเมินผลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ รวมถึงการจัดทำแผนให้เหมาะกับยุค New Normal ระหว่างการดำเนินการ ผู้สอนต้องไม่ลืมหบทบาทในการเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง อีกบทบาทหนึ่งที่สำคัญคือ การเป็นผู้ฝึกและเป็นพี่เลี้ยง (Coach & Mentor) ให้กับผู้เรียนในการฝึกปฏิบัติการสอนศาสนาทั้งในห้องเรียนและในศาสนสถาน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำเสนอสื่อ หรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ และตลอดการจัดการเรียนรู้ควรสร้างบรรยากาศ

ของการเรียนรู้เชิงรุกอย่างกระตือรือร้นและมีความสุขในการเรียนรู้ร่วมกัน โดยเน้นการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี รวมถึงการสร้างบรรยากาศของความปลอดภัยในแสดงความคิดเห็นโดยไม่มี การนำไปพูดต่ออย่างไม่เหมาะสม ภายหลังจากจัดการเรียนรู้เชิงรุกทุกครั้งผู้สอนควรเน้นการบันทึกผลตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมและข้อสังเกตอื่น ๆ มีการติดตามผลจากความตั้งใจในการนำคำสอนที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในระหว่างสัปดาห์ โดยให้โอกาสนำเสนอครั้งต่อไปในต้นชั่วโมง สำหรับข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรนำรูปแบบไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาสอนศาสนาอื่น ๆ มีการต่อยอดจากงานวิจัยการพัฒนาให้เป็นหลักสูตรการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับการสอนศาสนา มีการขยายผลกลุ่มตัวอย่างในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทางจริยธรรมจากคำสอนในศาสนา เพื่อการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ดี

เอกสารอ้างอิง

- ชัยชาญ ก้องกังวาลโชค. (2548). ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการสื่อการสอนของครูโรงเรียนวันอาทิตย์ในคริสตจักร กรุงเทพมหานคร. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ณัฐญา นาคะสันต์และชวณัฐ นาคะสันต์. (2559). บทที่ 8 เกม: นวัตกรรมเพื่อการศึกษาเชิงสร้างสรรค์. วารสารร่มพฤษภ มหวิทยาลัยเกริก, 34(3), 173-175.
- ณัฐพร สุตดี. (2561). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนพลศึกษาตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับวิถีทัศน์ต้นแบบเพื่อส่งเสริมทักษะการสอนและความตระหนักในการสอนกีฬาพื้นเมืองไทยสำหรับนิสิตครู. ใน ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทีมข่าวสังคมไทยพีบีเอส. (2561). ผลสำรวจพบคนไม่นับถือศาสนาว่า 1,100 ล้านคนทั่วโลก. เรียกใช้เมื่อ 29 มกราคม 2561 จาก <https://news.thaipbs.or.th/content/269750>
- พระปลัดสาธิต อมโร (จินดารอง). (2558). ศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ในโรงเรียนประถมศึกษา ปีที่ 6 เขตบางคอแหลม สังกัดกรุงเทพมหานคร. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระอธิการกริธา จนทวิโส (ศรีใส). (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 5(1), 49-51.

- เพ็ญพูนอ พ่วงแพ. (2561). การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูสังคมสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู. ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 11(2), 703-704.
- ไพศาล บรรจสุวรรณ์. (2561). รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) ในการยกระดับความรู้สู่ความเข้าใจการเมืองและประชาธิปไตยในเชิงเปรียบเทียบ. วารสารอิเล็กทรอนิกส์การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม, 8(1), 171-172.
- มุฮัมมัดนาเซ สามะ. (2552). สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่เปิดสอนสองหลักสูตร จังหวัดยะลา. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ลิณี จุฑระกุล. (2552). สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนคริสเตียนศึกษาในระดับประถมศึกษาของโรงเรียนคริสเตียนนิกายโปรเตสแตนท์ในประเทศไทย. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล. (2563). New normal ทางการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). คู่มือการประเมินสมรรถนะครูสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2553. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2561). (ร่าง) มาตรฐานความรู้วิชาชีพครู ฐานสมรรถนะของคุรุสภา. เรียกใช้เมื่อ 28 ตุลาคม 2562 จาก <http://www.local.moi.go.th/2009/pdf/ksp1.pdf>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). การจัดการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้. กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2560). แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา.
- _____. (2562). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มมาตรฐานการศึกษา สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพมหานคร: บริษัทธนาเพรส จำกัด.

สำราญ กำจัดภัย. (2562). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาครูในการเตรียมฝึกปฏิบัติการสอนโดยใช้การเสริมสร้างพลังและการจัดการเรียนรู้เชิงรุก: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพรรณ, 14(1), 151-161.

อิรฟาน หะยีมะ. (2559). สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

Andelka, P. & Rahaela, V. (2014). Active Learning in Classrooms. *Život i škola*, 31(1), 59-75.

Debra, B. & John, B. (2010). *Getting Started With Blended Learning* Griffith Institute for Higher Education. Australia: Griffith University.